

Wil Thiesen, bedrijfsleider vermeerderingsbedrijf Verhoijzen-Verstappen:

“Consequent werken en kritisch blijven, daar gaat het om”

Vermeerderingsbedrijf Verhoijzen-Verstappen in Beringe is één van de deelnemers aan het langlopend PVV-onderzoek naar diergezondheidsmanagement. Dit bedrijf heeft begin 2009 een nieuwe zeugenstal in gebruik genomen, waarbij het aantal zeugen bijna is verdubbeld (van 668 naar 1280). Hetzelfde geldt voor het aantal speenbiggen (van 2487 naar 5000) en de opfokgelten (van 33 naar 80). Dit betekent: extra aandacht voor diergezondheidsmanagement.

De maatschap Verhoijzen-Verstappen (opgericht in 1983) beschikt niet alleen over een zeugenstal. Op de locatie in Beringe staat ook een stal met 60.000 vleeskuikens. Daarnaast is in 1995 een vleesvarkenlocatie in Meijel aangekocht. Om alle werkzaamheden voor de verschillende diergroepen in

goede banen te leiden, is het juiste gezondheidsmanagement van cruciaal belang. Ilse, de oudste dochter van de eigenaren John en Truus Verhoijzen, en bedrijfsleider Wil Thiesen leggen graag uit welke managementmaatregelen het bedrijf in de afgelopen jaren genomen heeft.

Alles apart

Wil: "We zijn vier maanden voorafgaand aan de uitbreiding begonnen met het insemineren van twintig tot dertig nieuwe jonge zeugen per week. Dit gebeurde bij een fokker op een andere locatie. Vervolgens hebben we alle dragende zeugen in één keer op het bedrijf geïntegreerd. Dit ging boven verwachting goed, want we hebben weinig problemen ondervonden." "We hebben vooraf goed overlegd wat onze aanpak zou zijn", vult Ilse hem aan. "Het belangrijkste was om nóg consequenter te werk te gaan. Elke afdeling heeft aparte behandelbakken en schepjes, we behandelen 'van klein naar groot', naalden worden regelmatig gewisseld, bij elke afdeling wassen we onze handen, we ontsmetten de laarzen en koppels met diarree worden als laatste behandeld. Verder heeft de bedrijfskleding van iedere diercategorie een eigen kleur."

Wil: "Het is ons streven om alles apart te doen, dat is het beste. De kraamafdelingen staan nu minder verspreid over het bedrijf dan voor de verbouwing, maar dit kan nog beter. Ook willen we het liefst de kippen op een andere locatie gaan houden, want als er bij één van de diercategorieën een ziekte-uitbraak is, dan ligt het hele bedrijf plat. Nu zijn er geen aantoonbare nadelige gevolgen, maar je weet nooit wat er gaat gebeuren. Helaas moeten we prioriteiten stellen. Voordat we de kippen kunnen verhuizen, willen we een uitbreiding van het aantal vleesvarkens realiseren."

Nu er minder medicijnen gebruikt mogen worden, zijn maatregelen op het gebied van water, klimaat en voeding extra belangrijk

Kosten niet doorslaggevend

Elke vier weken vindt er een overleg plaats, waarbij alle medewerkers (zes in totaal), de dierenarts, de voerleverancier en iemand van de fokkerijorganisatie aanwezig zijn. "We bespreken dan welke problemen er spelen en wat de mogelijke oplossingen zijn", vertelt Wil. "Na de uitbreiding waren er bijvoorbeeld diarreeproblemen en het klimaatsysteem functioneerde niet zoals verwacht. Bovendien kregen we te maken met een hogere ziektedruk, want de nieuwe dieren namen ook nieuwe ziektekiemen mee. We hebben laten onderzoeken wat de oorzaak was van de diarree en of de hygiëne in orde was, daarna hebben we gericht maatregelen kunnen treffen. En om het klimaat te verbeteren hebben we bijvoorbeeld rolluiken voor de luchtinlaten geplaatst en op sommige plekken in de kraamstallen de roosters voor de luchtinlaat dichtgemaakt. Nu het winter begint te worden, houden we nauwkeurig in de gaten hoe de koude lucht binnenkomt. Op die manier proberen we problemen zoals hoesten, diarree, oornecrose en staartbijten tegen te gaan."

Bij het treffen van maatregelen wordt er uiteraard ook gekeken naar de kosten. "De kosten zijn belangrijk, maar niet doorslaggevend", benadrukt Ilse. "Diergezondheid heeft de hoogste prioriteit. De vraag is alleen: wanneer is een probleem erg genoeg om in te grijpen? En hoe kun je er wat aan doen? Twee jaar geleden hebben we bijvoorbeeld besloten om te gaan enten tegen Circo. Daar gingen bepaalde stappen aan vooraf, zoals bloedonderzoek en het bepalen van de effectiviteit van de enting. Daarbij overleggen wij niet alleen met onze dierenarts, maar ook met de afnemers. Want je wil een goede big afleveren."

Het positieve effect van gezondheidsmanagement

Het nemen van de juiste gezondheidsmaatregelen op een varkensbedrijf kan de technische kengetallen en daarmee de financiële resultaten flink verbeteren. Dit blijkt uit een langlopend onderzoek dat in opdracht van het Productschap Vee en Vlees (PVV) is uitgevoerd. Bij de onderzochte zeugenbedrijven leidden de maatregelen vaak tot een hoger aantal levend geboren biggen per worp en minder uitval. Op vleesvarkensbedrijven resulteerde het veelal in een verbetering van de EW-conversie, minder uitval en betere karkasresultaten.

Vanuit het bedrijfsleven wordt sinds eind 2005 een programma uitgevoerd waarbij op fokbedrijven, en later ook op vermeerderingsbedrijven, gestreefd wordt naar een stapsgewijze verbetering van de diergezondheidsstatus. In het kader hiervan heeft de GD (in samenwerking met TOPIGS Research Center IPG en WUR) gedurende drie à vier jaar bij een aantal fokbedrijven, vermeerderaars en vleesvarkensbedrijven jaarlijks een enquête afgenomen over diergezondheidsmaatregelen. Hierbij werden de algemene bedrijfsgegevens en de werkwijze van de varkenshouder vastgelegd, in relatie tot de verspreiding van ziektekiemen en de algemene gezondheid van de dieren. Ook werden regelmatig bloedmonsters verzameld om de gezondheidsstatus in de gaten te houden. Deskundigen beoordeelde vervolgens wat de effecten waren op de technische kengetallen en de bedrijfsresultaten. Conclusie: *'Gezondheidsmanagement heeft een positief effect op de technische kengetallen van een bedrijf. Dit vertaalt zich ook in betere financiële resultaten en een hogere gezondheidsstatus.'*

Financiële voordelen

De positieve effecten op de technische kengetallen zijn doorgerekend naar financiële voordelen, die kunnen oplopen tot tientallen euro's per zeug en per vleesvarkensplaats. Voor zes maatregelen op zeugenbedrijven en twee maatregelen op vleesvarkensbedrijven zijn de effecten verwerkt in een online rekenmodule. Deze module, 'Bedrijfswijzer Varkens module gezondheid', is te vinden op www.gezondecijfers.nl en biedt u als varkenshouder de mogelijkheid om uit te rekenen wat de financiële voordelen van de verschillende maatregelen op uw bedrijf kunnen zijn.

Op de deelnemende zeugenbedrijven leidde het treffen van gezondheidsmaatregelen vaak tot een verhoging van het aantal levend geboren biggen per worp en vermindering van de uitval bij de biggen, zowel voor als na het spenen. Het aantal grootgebrachte biggen nam toe met 0,3 tot 2,2

Duidelijke afspraken

Om controle te houden op het toepassen van de gezondheidsmaatregelen, worden er onderling duidelijke afspraken gemaakt. Elk personeelslid heeft een eigen afdeling en

taken, zodat hij of zij precies weet wat er speelt. "Doordat de overalls voor de speenbiggen, de kraamstal en de drachtstal verschillende kleuren hebben, valt het op wanneer een medewerker zich niet aan de afspraken houdt",

Elke vier weken vindt er een werkoverleg plaats, waarbij alle medewerkers, de dierenarts, de voerleverancier en iemand van de fokkerijorganisatie aanwezig zijn.

per zeug per jaar. Dit betekent, na aftrek van de kosten, een positief resultaat van € 4,- tot € 36,- per zeug per jaar. Op de vleesvarkensbedrijven was er vaak een verbetering van de EW-conversie, minder uitval en waren er betere karkasresultaten (mager vlees en classificatie). In het onderzoek leverde dat een positief resultaat op tot € 20,- per vleesvarkensplaats per jaar.

Managementmaatregelen leveren naar verwachting snel financieel rendement op. Wanneer het aantal grootgebrachte biggen toeneemt, kunnen de daarvoor gemaakte kosten worden terugverdiend. Ook een verbetering van de EW-conversie bij vleesvarkens of een iets hogere uitbetaling door betere karkasresultaten wegen snel op tegen de extra kosten.

Inspirerende voorbeelden

Hoewel het wél een van de doelstellingen was, bleek het niet mogelijk om de effecten van de gezondheidsmaatregelen voor de gehele varkensketen door te rekenen. Het verbreken van relaties tussen de deelnemende vermeerders en vleesvarkenshouders was hiervoor een belangrijke oorzaak. De studie heeft daarom voornamelijk inspirerende voorbeelden opgeleverd van de manier waarop op varkensbedrijven met managementmaatregelen een betere diergezondheid en financieel resultaat mogelijk is. Meer informatie over deze resultaten is te vinden in het eindrapport over dit onderzoek (te downloaden op www.pve.nl).

zegt Wil. “En tijdens elk vierwekelijks overleg worden de hygiënemaatregelen besproken. Een goed voorbeeld is het kruispunt bij de biggen, daar lopen de diercategorieën in elkaar over, waardoor je gemakkelijker ziektekiemen meesleekt. Hoe ga je daarmee om? Daarnaast lichten we de bezoekers natuurlijk goed in over de hygiënemaatregelen, bijvoorbeeld via borden met duidelijke instructies. Maar de meeste mensen zijn hier bekend en weten wat er verwacht wordt.”

Goede verzorging

Een goede verzorging van de dieren staat hoog in het vaandel. Wil: “Het voer moet goed zijn, daarom is de relatie met de voerleverancier belangrijk, want we willen direct kunnen bijsturen. Ook houden we de kwaliteit van het drinkwater nauwlettend in de gaten. We maken gebruik van grondwater uit een eigen bron. Volgens IKB moeten we één keer per jaar watermonsters laten onderzoeken, maar wij doen dat vier keer per jaar. Verder proberen we de leidingen goed schoon te houden. Met name de speenbiggen zijn erg gevoelig.”

Een goed vaccinatiebeleid is een ander belangrijk punt. Verhoijzen-Verstappen hanteert een jaarschema, waarbij zoveel mogelijk vaccinaties worden gecombineerd om stress bij de dieren en arbeid te besparen. “Het is belangrijk om kritisch te blijven”, zegt Wil. “We maken bijvoorbeeld gebruik van een bedrijfseigen vaccin tegen

V.l.n.r.: Wil Thiesen (bedrijfsleider locatie Beringe), Mark Gruntjens (medewerker) en Ilse Verhoijzen.

streptokokken. Daarvan laten we regelmatig controleren of de werking nog optimaal is of dat er bijvoorbeeld nieuwe soorten streptokokken bij zijn gekomen. Het vaccin hoort up-to-date te zijn, anders blijf je bezig.”

De varkenshouder als ondernemer

Wat zouden Wil en Ilse andere varkenshouders willen aanraden? Ilse: “Altijd scherp blijven, goed overleggen en de juiste afwegingen maken. Nu er minder medicijnen gebruikt mogen worden, zijn maatregelen op het gebied van water, klimaat en voeding extra belangrijk. Alles hangt met elkaar samen.” “Diergezondheidsmanagement is een continu proces”, bevestigt Wil. “Verder zou ik zeggen: kijk goed naar SPF- of fokbedrijven, die gaan heel consequent te werk. Daar kun je veel van leren. En scherp blijven doe je ook door het volgen van cursussen, studieavonden, het bezoeken van beurzen en het lezen van vakbladen. Wij bieden het personeel daar genoeg gelegenheid toe. En dat heeft weer alles te maken met de rol van de varkenshouder, die is in de loop der jaren steeds meer een ondernemer geworden. De personeelsleden verzorgen de dieren en de varkenshouder is tegenwoordig degene die het personeel aanstuurt, doelstellingen formuleert en erop toeziet dat de beoogde technische resultaten worden behaald.”